

לעולם בנקבות הצל'לו

בגיל 12 היא כבר התגוררה לבד בפריז ("אכלתי הרבה בגט"), בהמשך למדה לדוקטורט בג'וליארד ("לא מדובר בביוולוגיה מולקולרית"), הכירה את לן רוזן מליהמן ברדרס, התגיירה והתמקמה במגדלי אקירוב. רגע לפני שבנה הבכור מפציע לעולם, קריסטינה רייקו קופר מדברת על תזמורת קאמרית ישראלית שהקימה עם נגן הווילולה אורי קם

||| טלי בשן ||| צילום: ראובן קסטרו

קריסטינה רייקו קופר ואורי קם מנהלים את הווגיות המקצועית בשלט רחוק, אבל עושה רושם שזה לא מפריע להם לתחזק את הקשר. היא צ'לנית והוא נגן ויולה, שניהם מוזיקאים מחוננים בעלי קריירה בינלאומית, שהקימו באחרונה את אגודת המוזיקה הקאמרית הישראלית – תזמורת קאמרית ישראלית חדשה, שנועדה, בין השאר, לאפשר להם ולחבריהם להיפגש ולנגן מדי פעם. אחרי שנים של קריירה בינלאומית מצליחה, יחד ולחוד, החליי טו רייקו קופר וקם להקים מסגרת שתאפשר להם ולנגנים ישראלים נוספים לנגן יחד בישראל את הרפרטואר האהוב עליהם. "כולנו, כל הנגנים הישראלים", מסביר קם (33), "גרלנו יחד או למדנו יחד בבתי ספר בינלאומיים. כולנו גרים ומנגנים באירופה, באמריקה ובאסיה, ותמיד כשאנחנו נפגשים אנחנו מצטערים שאין לנו הזדמנות לנגן יחד את מה שאנחנו אוהבים לנגן".

הם גילגלו את הרעיון במשך שלוש שנים, עד שהחליטו "לק" פוץ למים". קם, בן להורים מוזיקאים, שבגיל 16 כבר הופיע כסולן

קריסטינה רייקו קופר.
"התאהבתי בכלי, בחום שלו, בצליל שלו"

עם התזמורת הפילהרמונית הישראלית ומתגורר כיום בניו יורק, חבר לרייקו קופר וצירף למיזם את אחותו, שרון קם, קלרניתנית בעלת שם בינלאומי, ואת הכנר הישראלי גיא בראונשטיין, שמתגורר כיום בניו יורק. נגנים ישראלים אחרים ששמעו על המיזם התלהבו והצטרפו, בהם כרמית צורי, יואל עבאדי ואיתמר גולן.

"צריך להבין שכל המוזיקאים הישראלים המצליחים עובדים בחו"ל, פשוט כי כאן כמעט אין אפשרות להתפרנס בכבוד מהמקצוע", מסבירה רייקו קופר (37), שמנגנת בצ'לו מגיל 10. "להצליח ליצור פרויקט כזה, שבו מאגדים יחד

נה. "ניגנתי עם אורי ברביעיית מיתרים בניו יורק לפני עשר שנים, אבל הכרתי עוד הרבה נגנים ישראלים, בעיקר בג'וליארד, שם למדתי. צריך להבין שבמרכזי המוזיקה בעולם מסתובבים המון נגנים ישראלים מוכשרים, ללא שום פרופורציה לגודל האוכלוסייה כאן. לפי כמות המוזיקאים הישראלים המוכשרים בעולם, אפשר לחשוב שישראל זו אימפריה".

איך את מסבירה את זה? הנגנים היהודים?

"זה שייך גם לנגנים היהודיים, אבל אני חושבת שזה קשור בעיקר לעניין המנטליות המשפחתית – צריך להבין שכדי לגדל ילד מוזיקאי נדרשות המון משמעת והמון תמיכה משפחתית. במשפחה יהודית, או אסייתית, יש מסורת חזקה של חיי משפחה, זה עובד. במשפחה אמריקאית טיפוסית זה לא יכול לעבוד – אין שם מספיק מסגרת ומשמעת".

נחשבת אמא יהודייה

רייקו קופר, ילידת קליפורניה, בת לשני מוזיקאים – אם כנרת ואב פסנתרן (וגם סבא וסבתא מוזיקאים!) – למדה את השיבות המשמעת בגיל צעיר מאוד. בגיל 5 היא ניגנה בכינור, ובגיל 10 החלה לנגן בצ'לו ("התאהבתי בכלי, בחום שלו, בצליל שלו. זה הצליל הכי קרוב למנעד הצלילים האנורשי"). כשהיתה בת 12 כבר נשארה לברכה בפריז, כדי ללמוד אצל אחד המורים הטובים בים בעולם.

לבר, בת 12, בפריז? זה לא נראה לך מוגזם כיום?

"זה היה לי חשוב. בקליפורניה לא היה מורה טוב, והיה ברור שאני הולכת בעקבות הצ'לו. צריך לזכור גם שאמי תמכה בצעד הזה, היו לה שאיפות לגבאי. גם היא עזבה את יפן לבר כשהיתה בת 15, כך שזה לא נראה לה חריג כל כך. האמת היא שהייתי אמורה לגור אצל משפחה מארחת, אבל היו לה חתולים שגרמו לי לאסתמה קשה, אז לא היתה לי ברירה אלא לעבור משם. אכלתי הרבה בגט באותה תקופה, זה בטוח. אני כבר כנראה לא הייתי מרשה לבתי לעשות צעד כזה, אבל אני כבר נחשבת אמא יהודייה".

רייקו קופר המשיכה לנדוד בעקבות המורים – את שנות התיכון שלה היא העבירה בצפון קרוליינה, בפנימייה מעולה לאמנויות ("סבי גר לא רחוק משם, מרחק שעתיים נסיעה – זה ודאי קרוב יותר מאשר פריז וקליפורניה"). משם עברה ללוס אנג'לס, בעקבות עוד מורה מיתולוגית לצ'לו, אלינור שיינפלד.

אחר כך באו הלימודים בבית הספר ג'וליארד, ה"מכה" של הסטודנטים למוזיקה, שם, על פי מיטב המסורת השאפתנית מבית הוריה, עשתה לא רק תארים ראשון ושני, אלא גם דוקטורט. "גם כי היתה לי מלגה, וגם כי רציתי את האופציה ללמד – צריך לזכור שלא מדובר בדוקטורט בבילוגיה מולקולרית, בעיקר מופיעים המון".

ערב התרמה גדול

כמו הרבה מוזיקאים מחוננים, רייקו קופר מצאה את עצמה במטוסים חצי הזמן, מעופפת בין קונצרט לקונצרט, "באמריקה, קנדה, באסיה – אפשר לומר שהייתי בבית רק רבע מהזמן".

איך בונים חיים ככה? יחסים, חברויות?

"זה באמת נורא קשה. כשאת מגיעה הביתה, במקום לנוח את מתרוצצת כמו מטורפת כדי להספיק לראות את החברים,

רייקו קופר ואורי קם. "זה היה כמו פאל ענקי, מאוד מטובן"

"האמת היא שישראל מאוד דומה למנהטון, ומי שמכיר את האגרסיה של נהגי המוניות והמוכרים במכולות במנהטן לא ייפול המום מהמנטליות הישראלית. אני דווקא אוהבת את המנטליות כאן – אנשים כאן אינטליגנטיים, בעלי חוש הומור, חמים מאוד"

חמישה חברים, שכל אחד מהם בא ממקום אחר בעולם, זה עניין לא פשוט. היה צורך בהרבה סבלנות כדי לארגן את זה. סבלנות היא מצרך חשוב, אבל גם הכסף שיחק תפקיד מכריע בעלילה. לקטע הכספי עוד נגיע (רמז: הוא קשור לבעלה של רייקו קופר, לן רוזן, נציג חברת ההשקעות ליהמן בדרס בישראל), אבל ראשית חייבים להסביר את המפנה הגורלי, שהביא את רייקו קופר, שותפתו לנגינה של אורי קם בניו יורק, צ'לנית גויה ממוצא חצי יפני וחצי אמריקאי, לגור דווקא בישראל, ועוד כיהודייה כשרה.

"זה באמת צחוק הגורל, סיפור מוזר", מחייכת רייקו קופר, ששומרת על גזרה דקה למרות שהיא בחודש השישי להריון

לעשות דברים – דוחסים את כל החיים לקפסולת זמן קטנטנה. רק לשם המחשה, כשפגשתי את בעלי ורצינו לקבוע דייט, חיפשנו שלושה חודשים תאריך שבו שנינו נהיה באותו זמן בניו יורק – אני עם הקונצרטים בעולם, והוא עם הטיסות לישראל.
איך הכרתם בעצמם?

“זה באמת סיפור מצחיק. לן גר בצד השני של הרחוב שלי, ויום אחד, כשהייתי כמו תמיד בדרך לשדה התעופה, עם כל הציוד, המזוודות והצ'לו, הוא עזר לי ברוב אבירות להעמיס הכל על המונית. שנה אחר כך הלכתי ברחוב ונתקלתי בו

בשלב הקריטי הזה נפגשו שוב קם ורייקו קופר והחלו לרקום את חלום התזמורת הקאמרית הישראלית, שמבוססת על הנגנים הישראלים הפזורים בעולם. “קריסטינה בדיוק חשבה מה היא תעשה בארץ, וזו היתה התשובה”, מספר קם. הבעל רוון נדלק על הרעיון וסייע בגיוס המשאבים. “בין השאר הוא עזר לנו לארגן ערב התרמה גדול בניו יורק. ככה בעצם הצלחנו להגשים את חלום התזמורת.”

רייקו קופר וקם עבדו על הפרויקט כמעט שנתיים. הם ליקטו אמנים, בדקו והרכיבו לוחות זמנים ושריינו אולמות קונצרטים בארץ. “זה היה כמו פאזל ענקי, מאוד מסובך. כולם פירגנו לנו, אבל אף אחד מהנגנים לא האמין שנצי ליח להתגבר על כל הארמי-ניסטרציה הזו”, מספר קם.

להתרגל לישירות הישראלית

לפני שנה וחצי עלו רייקו קופר ורוון ארצה. הזוג הצעיר, כיאה למשרתו של הבעל, שכר דירה במגדלי אקירוב, ורייקו קופר המשיכה עד לא מזמן לנסוע להופעות בחו"ל, להקי ליט צירות לדיסק חדש ולכהן כמרצה אורחת באקדמיה למור זיקה בירושלים. על הפערים המנטליים בין הסטודנטים האמריקאים לישראלים היא אומרת: “הסטודנטים כאן הרבה יותר מוכשרים, וגם הרבה יותר מבוגרים מהסטודנטיים שלי בחו"ל. צריך הרבה יותר קשיחות וכישר מנהיגות כדי להשתלט עליהם.”

איך היה המעבר לישראל?
“זה לא היה שונה בהרבה ממה שדמיינתי לעצמי. האמת היא שישראל מאוד דומה למנהטן, ומי שמכיר את האגרסיה של נהגי המוניות והמוכרים במכולות במנהטן לא ייפול המום מהמנטליות הישראלית. אני דווקא אוהבת את המנטליות כאן – אנשים כאן אינטליגנטיים, בעלי חוש הומור, חמים מאוד.”

“נכון שצריך להתרגל לישירות הישראלית – עם זה תמיד היו קצת בעיות. כשעשינו חזרות עם מוזיקאים ישראלים, כשמשוהו לא מסתדר בנגינה, אמריקאי יגיד משהו כמו ‘תשמע... זה מאוד יפה, אבל הייתי קצת מעדן את זה’. ישראל לי פשוט יגיד ‘שמע, זה לא טוב’. לאמריקאים היה קצת קשה עם זה, אבל אני חושבת שבסופו של דבר הישירות חוסכת הרבה זמן ואי הבנות.”

קעת, על סף לידת בנה הראשון, רייקו קופר מתחילה סוף סוף להתמקם, לוותר על קונצרטים בחו"ל ולחפש שם יפה לתינוק ישראלי-אמריקאי וסביבה ידידותית יותר לילדים. במגדלי אקירוב, כצפוי, לא מתרוצצים יותר מדי תינוקות. את ענייני אגודת המוזיקה הקאמרית החדשה היא ממשיכה לקדם במרץ: “נרמזה לי שעם כל מה שקורה מסביבי, הבשר רה התרבותית שיש לישראל לעצמם לעולם נדחקה קצת הצדה. אנשים שוכחים שישראל זה לא רק שטחים, ואפילו לא רק הייטק. יש כאן היסטוריה עשירה של תרבות מוזיקלית, ואני חושבת שהתזמורת שהקמנו היא אחת הדרכים היפות להמחיש את המורשת הזו.”

“הבשורה התרבותית שיש לישראל להציע לעולם נדחקה קצת הצדה. אנשים שוכחים שישראל זה לא רק שטחים, ואפילו לא רק הייטק. יש כאן היסטוריה עשירה של תרבות מוזיקלית, ואני חושבת שהתזמורת שהקמנו היא אחת הדרכים היפות להמחיש את המורשת הזו”

שוב. הוא אמר, ‘היי, זו הצ’ליסטית’, אני ראיתי מולי בחור נחמד, אבל לא ידעתי מאיפה בדיוק אני מכירה אותו. דיברנו ודיברנו, ואז הוא אמר, ‘את לא זוכרת אותי, נכון?’. הודית לי שלא, אבל מאז התחלנו לצאת”, היא מחייכת.

לן רוון (46), בכיר בחברת ההשקעות הענקית ליהמן ברדרס, הוא בן להורים ניצולי שואה, שתיכננו לעלות ארצה. “אח אחד מתוך השלושה ששרדו אכן עלה ארצה ונהרג כאן במלחמת השחרור. שאר האחים לא הצליחו לעלות, והגיעו לאמריקה”, מספרת רייקו קופר.

במסגרת עבודתו בחברת ההשקעות טיפל רוון בלא מעט חברות הייטק ישראליות שהונפקו בוול סטריט, כמו טבע ואורמת, וכך מצא את עצמו נוסע לעתים תכופות לישראל. “בעצם הוא רצה כל הזמן לעלות ארצה, אבל כשליהמן ברדרס ביקשו ממנו לעבור לישראל הוא היה צריך לעשות את עצמו מהסס, לפחות לרגע.”

מכיוון ששניהם קריירים ניו יורקים שבאו ויצאו מהמדינה בקצב של קו 5 בתל אביב, הם יצאו יחד חמש שנים עד שהחליטו להינשא. קעת עלו על הפרק גיור ועלייה ארצה.